

THUISZITTEN BEGINT BIJ VERZUIM

.....

Hoe de JGZ kan bijdragen aan het
terugdringen en voorkomen
van thuiszitters.

INHOUD

1. De wereld van school en de wereld van thuis

5

2. Thuiszitters: even wat feiten

6

3. Ziekteverzuim op school

10

4. Thuiszitten en dan?

16

5. Complexiteit rondom thuiszitters

20

6. Partnerschap met ouders

24

Verder lezen

32

Colofon

Titel

Thuiszitten begint bij verzuim.
Hoe de JGZ kan bijdragen aan het terugdringen
en voorkomen van thuiszitten.

Auteurs

Yvonne van Heerwaarden en Mirjam Jobse

Een uitgave van

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ)
www.ncj.nl

Publicatiecode NCJ157C

© NCJ - Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Utrecht 2016

De JGZ is in staat de vertaalslag te maken van thuis naar school en van school naar thuis

1. DE WERELD VAN SCHOOL EN DE WERELD VAN THUIS

Jaarlijks zitten vele leerplichtige leerlingen om diverse redenen thuis. Kinderen en jongeren vallen niet zomaar uit van school en komen niet zomaar thuis te zitten. Verschillende oorzaken liggen hieraan ten grondslag, zoals gedragskenmerken, sociaal-emotionele en/of (psychische) gezondheidsproblemen. Tegelijkertijd spelen er vaak problemen in de thuis-situatie of op school. Thuiszitten is daarmee een complex probleem met veel impact op het leven van een jongere en het gezin, waarin het opgroeit.

Jeugdgezondheid op school

De JGZ kan een belangrijke rol vervullen ten aanzien van leerlingen die verzuimen en of thuiszitten. Als onafhankelijke partner vervult de JGZ de rol van verbinder tussen leerling en ouders enerzijds en de school anderzijds. Door samen met leerlingen, ouders en school relevante informatie ten aanzien van het functioneren van het kind of de jongere met elkaar te bespreken, is de JGZ in staat de vertaalslag te maken van thuis naar school en van school naar thuis. JGZ-professionals kunnen goed uitleggen wat het vraagt van een leerling (met onderliggende problematiek) om de schooltaak te vervullen. Tegelijkertijd kunnen zij aangeven wat de betreffende leerling nodig heeft om adequaat te functioneren en wat dit vervolgens vraagt van het onderwijs. School, ouders en leerlingen kunnen zo beter inspelen op de unieke kwaliteiten en omstandigheden van de leerling en dat wat nodig is om optimaal mee te doen. Samen optrekken levert meerwaarde voor leerlingen, ouders en scholen.

Dit inspiratieboekje laat zien op welke wijze de JGZ, samen met school, ouders en leerling een rol kan spelen bij het voorkomen van ziekteverzuim en thuiszitten. Door krachten te bundelen en elkaar te versterken wordt gewerkt aan het terugdringen van thuiszitten.

2. THUISZITTERS: EVEN WAT FEITEN

Een thuiszitter is een leerplichtige jongere tussen de 5 en 18 jaar, die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling en zonder geldige reden (zoals ziekte) meer dan vier weken aansluitend verzuimt. Ook leerlingen, die leer- of kwalificatieplichtig zijn en niet ingeschreven staan op een school en geen vrijstelling van de Leerplichtwet hebben, worden als thuiszitter aangemerkt. Zij tellen mee vanaf de eerste dag dat zij niet ingeschreven staan, behalve als er sprake is van een administratieve onvolkomenheid.

Wanneer ben je een thuiszitter?

Onder de definitie thuiszitter worden twee groepen geschaard.

- 1 Leer- en kwalificatieplichtige kinderen en jongeren die staan ingeschreven op een school en langer dan 4 weken ongeoorloofd verzuimen (langdurig relatief verzuim).
 - 2 Leer- en kwalificatieplichtige kinderen en jongeren die niet op een school staan ingeschreven, zonder dat daarvoor op grond van de Leerplichtwet vrijstelling is gegeven (absoluut verzuim).
- Een 5-jarige, die waarschijnlijk naar een medisch kinderdagverblijf zal gaan, maar dat effectief nog niet doet (waarbij diegene dan wel op een school ingeschreven staat), is een thuiszitter.
 - Leerlingen waarmee al wel activiteiten gericht op terugkeer naar school worden ondernomen maar die feitelijk nog niet aan het onderwijs deelnemen, zijn thuiszitters.
 - Een 17-jarige leerling haalt in juni zijn VMBO-TL diploma. Hij meldt zich aan bij defensie, waar hij eind oktober een toelatingstest moet doen. Hij schrijft zich niet in voor een nieuwe opleiding, maar gaat ter overbrugging werken. Er is hier sprake van absoluut verzuim, dus een thuiszitter.

Een jongere die een vrijstelling voor de leerplicht heeft ontvangen, is geen thuiszitter. Leerplichtigen kunnen om verschillende redenen (tijdelijk) worden vrijgesteld van de leerplicht, bijvoorbeeld omdat ze op psychische of medische gronden niet kunnen deelnemen aan (volledig) onderwijs.

Artikel 5 sub a: de leerling is door lichamelijke/psychische redenen ongeschikt om onderwijs te volgen.

Een leerling die ziek is gemeld is geoorloofd afwezig. De school blijft verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs, ook aan de zieke leerling. Ongeacht de duur van de ziekte telt deze leerling niet mee als thuiszitter.

Om hoeveel kinderen en jongeren gaat het?

De groep thuiszitters bestaat op jaarbasis uit ongeveer 2.500 kinderen en jongeren (Ingrado, 2010). Dagelijks zitten tussen de 800 en 1.100 kinderen en jongeren gedurende lange tijd thuis. Meer actuele cijfers geven aan dat het totale aantal absoluut verzuimers in het schooljaar 2014/2015 met 11 procent is gedaald van 6.714 naar 5.956 ten opzichte van het schooljaar ervoor (Kamerbrief februari 2016). In deze cijfers is de correctie van de gemeente Amsterdam niet meegenomen. Als die correctie wel was meegenomen, dan was het aantal absoluut verzuimers aanmerkelijk lager uitgekomen. In het schooljaar 2013/2014 waren er 3.966 langdurig relatief verzuimers en schooljaar 2014/2015 4.016. Daarmee lag in het schooljaar 2014/2015 het aantal leerlingen dat meer dan vier weken ongeoorloofd afwezig was 1 procent hoger dan in het schooljaar 2013/2014. Dat is statistisch gezien geen significante toename, maar toont wel aan dat er nog geen daling is ingezet. Het grootste aandeel vormt de groep die tussen de 12 en 18 jaar oud is, waarbij een piek bestaat bij jongeren in de leeftijd van 13 jaar, vlak na de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet

onderwijs. Verder bestaat de groep ongeveer voor tweederde uit jongens en voor eenderde uit meiden (Ingrado, 2010).

Problematiek rondom het thuiszitten

De problematiek van thuiszitters is divers en iedere situatie is uniek. Meestal is er sprake van meerdere problemen tegelijk. Veel thuiszitters hebben uiteindelijk te maken met psychosociale problemen (angsten, fobieën, stoornissen). Ook gedragsproblemen, begaafdheid (hoog of laag), medische klachten of het gebruik van drugs of alcohol zijn aspecten die kunnen voorkomen bij thuiszitters. Naast deze kindkenmerken spelen er tevens gezinskenmerken en leidt de bureaucratie tot frustratie. Instabiliteit in de thuissituatie (gebroken gezin, psychiatrie van ouders, (chronische) ziekte van ouders etc.) kunnen voorkomen bij thuiszitters. Problemen rond het wachten op een passende plek komt veelvuldig voor, doordat de school of onderwijsinstelling niet in staat is direct te reageren. Daarbij houden regels en procedures geen rekening met de behoeften van de kinderen, jongeren en het gezin.

Deze leerlingen missen een structurele dagbesteding, en lopen leerachterstanden op

Door het thuiszitten missen deze kinderen en jongeren een structurele dagbesteding, contacten met leeftijdsgenoten en lopen ze leerachterstanden op. Dit kan ertoe leiden dat het afronden van een opleiding niet gerealiseerd wordt, terwijl dit voor een groot deel bepalend is voor succes in het volwassen leven.

Verzuim door impulsiviteit en verkeerde keuzes

Casus Leon (15 jaar, 4 VMBO-TL)

"Ja weet je, het was niet mijn idee die rebound. Wat moet ik met die gasten daar? Eerst ging ik nog gewoon naar school. Dan kwam ik te laat en moest ik een briefje halen en bij drie briefjes moest ik me om 8.00 uur melden. Ja laat dan maar, dan hoeft het voor mij niet meer. Dan bleef ik maar gewoon thuis. Beetje gamen, beetje chillen. Mijn ouders hadden dat niet in de gaten, die staan pas na 11.00 uur op. In de middag ging ik naar buiten en dachten mijn ouders dat ik naar school was. In het park beetje lol trappen en blowen met van die gasten. Op een gegeven moment kwamen mijn ouders er toch achter via school. We hebben heel wat gesprekken gehad, maar van mij hoeft het allemaal niet zo. School is gewoon niks voor mij joh. Toen moest ik dus naar die rebound. Als je niet komt dan komen ze je thuis ophalen en daar moet je je aan bepaalde regels houden. Dat wil ik op zich wel, maar ik word snel kwaad om dingen. Dan loop ik maar weg, anders sla ik er nog eentje. Nu mag ik niet meer op de rebound komen omdat ik de lessen verstoort van de anderen die zich wel willen inzetten."

3. ZIEKTEVERZUIM OP SCHOOL

Een kind of jongere wordt niet van de een op de andere dag een thuiszitter. Er gaat vaak een periode aan vooraf, waarin steeds meer zorgen en problemen ontstaan en de leerling gaat verzuimen. Het is zaak om zo vroeg mogelijk deze signalen te herkennen en met elkaar in gesprek te gaan. Het vroegtijdig signaleren van problemen is een belangrijk middel om ziekteverzuim en (langdurig) thuiszitten te voorkomen, of om herhaling van het verzuim en het thuiszitten te voorkomen. Een onderwijsprofessional - bijvoorbeeld de intern begeleider of de mentor - is vaak het eerste aanspreekpunt. De band met school is ontzettend belangrijk om de leerling op school te houden of weer naar school te laten terugkeren. Samen met het kind of de jongere en de ouders is het goed om te beslissen welke andere professionals er bij betrokken kunnen worden om de problemen op te lossen.

Ziekteverzuim als signaal

Als je ziek bent blijf je thuis en doe je even niet mee. Herkenbaar en niet erg als het incidenteel gebeurt, omdat de eventuele achterstand gemakkelijk is in te lopen. Problematisch wordt het als het schoolziekteverzuim langdurig is of zeer regelmatig voorkomt. Dan is de kans groot dat er achterliggende problemen zijn, zoals een onrustige thuissituatie, leer- en motivatieproblemen of lichamelijke klachten die worden veroorzaakt door stress of leefstijl. Het kan ook gaan om problemen op school, zoals pesten, waardoor leerlingen verzuimen. Sommigen leerlingen zijn bekend met een aandoening, zoals astma of migraine, waarvoor ze (nog) niet (optimaal) worden behandeld. Of ze hebben psychische klachten of gedragsproblemen en staan op de wachtlijst voor hulp. Kinderen en jongeren die veel verzuimen (vanwege (geestelijke) gezondheidsklachten) lopen risico op het voortijdig zonder diploma verlaten van school.

Onderzoek naar ziekteverzuim heeft zich tot nu toe gericht op het reduceren van het verzuim bij aanwezigheid van chronische- en psychische ziekten. Het gaat dan om bijvoorbeeld astma, diabetes of schoolweigering en schoolfobie. Echter, ook bij deze ziekten blijken stress-gerelateerde lichamelijke klachten, een lage verzuimdrempel en meer complexe oorzaken zoals psychologische, familiale of sociale problemen vaak de oorzaak van het ziekteverzuim (Vanneste, 2015). Bekend is, dat als het ziekteverzuim niet adequaat wordt aangepakt, dit kan overgaan tot thuiszitten. Het is voor zowel onderwijs als gezondheidszorg belangrijk om kinderen en jongeren met ziekteverzuim aandacht te geven vanuit een gemeenschappelijke zorg. Samenwerken met ouders is hierbij essentieel.

Als ziekteverzuim niet adequaat wordt aangepakt kan dit overgaan tot thuiszitten

Zieke leerlingen sneller terug naar school

Het is aan de school om in gesprek te gaan met een leerling en ouders, waarvan het ziekteverzuim bovengemiddeld is. Dit is belangrijk om juist de betrokkenheid vanuit school te tonen en op school aandacht te hebben voor de afwezige leerling. Als er onduidelijkheden of vragen zijn kan de JGZ worden ingeschakeld om samen met de leerling en de ouders te kijken naar wat er nodig is om de leerling weer zo snel mogelijk terug naar school te krijgen. Een voorbeeld van een effectieve werkwijze is M@ZL.

Medische Advisering Ziekgemelde Leerling - M@ZL is een werkwijze die op steeds meer scholen (PO^[1], VO en MBO) uitgevoerd kan worden door de JGZ. M@ZL richt zich op het inventariseren van de oorzaken van het ziekteverzuim en het aandragen van oplossingen, zodat leerlingen en ouders adequaat worden begeleid en de leerling weer zo snel mogelijk terug naar school kan gaan. Ziekteverzuimbeleid volgens M@ZL laat zien dat een integrale aanpak en intensieve samenwerking tussen school, gezin, jeugdgezondheidszorg (JGZ) en gemeente (leerplichtambtenaar) werkt. Door vanuit school systematisch aandacht te hebben voor en zorg te besteden aan de ziek gemelde leerling – gecombineerd met de inzet van ziekteverzuimbegeleiding door de jeugdarts – komt een groep kwetsbare leerlingen (vroeg)tijdig in beeld, waardoor preventief ingrijpen mogelijk wordt.

Ziekteverzuim van leerlingen kan lastig zijn voor scholen, omdat zij vaak het gevoel hebben er weinig grip op te hebben. JGZ kan scholen hierbij ondersteunen; het is voor jeugdartsen dagelijks werk om met leerlingen en ouders te praten over gezondheid en problemen. Zij kunnen mentoren en zorgcoördinatoren op scholen ondersteunen in de gespreksvoering. Vervolgens kan de jeugdarts vanuit de medische expertise meedenken met de leerling en ouders. De jeugdarts is - door zijn onafhankelijke rol en expertise - in staat gezondheidsklachten te duiden, maar ook de relatie aan te geven tussen medische klachten en problemen op het psychische en sociale vlak. Bovendien kan de jeugdarts collega-artsen en behandelaars consulteren. Zo adviseert de jeugdarts over deelname aan en gewenste aanpassingen van het onderwijs en blijven zieke leerlingen betrokken bij de school.

Voor de school zijn de volgende redenen te noemen om een verwijzing van de leerling naar de jeugdarts in overweging te nemen (Vanneste, 2014):

- Als de school opmerkt dat er tegenstrijdige signalen zijn (zoals rondom de ernst van de situatie), kan school deze zorgen met de jeugdarts delen en vragen stellen.
- Bij verschil in inzicht tussen de leerling en ouders en de school (bijvoorbeeld over mogelijkheden om ondanks ziekte, problemen of klachten naar school te gaan) fungeert een onafhankelijke jeugdarts met medische expertise als intermediair. Het is belangrijk dat school deze onafhankelijkheid benadrukt.
- Wanneer de leerling aangeeft problemen of klachten te hebben en hiervoor nog geen zorg krijgt. De jeugdarts kan hierover adviseren.
- Wanneer de leerling wel al zorg ontvangt, kan de jeugdarts in kaart brengen wat er aan hulp is en of deze aansluit bij de problematiek. De jeugdarts kan overleggen met behandelaars en kan voorkomen dat iedereen langs elkaar heen werkt.

1. Er draaien wel pilots, maar er is nog geen officiële versie voor het PO.

Leerkrachten, docenten en mentoren voelen vaak schroom om door te vragen bij ziekteverzuim. Van een jeugdarts accepteren ouders en leerlingen eerder betrokkenheid en vragen over ziekte of klachten. De jeugdarts geeft duidelijkheid aan leerling, ouders en school over wat de leerling nog wel kan, wat voor invloed de ziekte of klacht heeft op het leervermogen en lesdeelname van de leerling, wat dit betekent voor de aanwezigheid op school, hoe de school en de JGZ, de leerling kan ondersteunen en of aanpassingen nodig zijn. De jeugdarts maakt samen met de leerling, ouders en de school een 'plan van aanpak' over de termijn en de wijze waarop de onderwijshervatting plaatsvindt.

Het is belangrijk dat er op school aandacht is voor de afwezige leerling

M@ZL is een aanpak die de doelgroep helpt. Net als een bedrijfsarts biedt de jeugdarts in deze aanpak maatwerk met een focus op snelle terugkeer naar school. Zo krijgt een moeilijk bereikbare en kwetsbare doelgroep eerder en beter hulp bij problemen die de schoolcarrière belemmeren. Jongeren zijn minder lang ziek, zowel op korte als lange termijn.

Verzuim door fysieke problemen

Casus Riduan (8 jaar, groep 5)

"Riduan is de laatste tijd snel moe. Met gym is hij kortademiger. Ook thuis is hij steeds sneller benauwd en ontwikkelt hij hoestbuien. De benauwdheid verstoort zijn slaap en ook komt het voor dat hij na het eten alles weer uitbraakt tijdens een hoestbui. De huisarts denkt aan astma en probeert Riduan in te stellen op medicijnen, maar krijgt het niet goed onder controle. De benauwdheid en hoestbuien kosten Riduan veel energie. Hij valt flink af, ziet er mager uit en is heel erg moe. Riduan wordt doorverwezen naar een specialist in een kinderziekenhuis. Hij gaat halve dagen naar school. Op een dag heeft Riduan op school een aanval van benauwdheid waar hij niet makkelijk uitkomt. School belt moeder op die Riduan van school haalt en mee naar de dokter neemt. De leerkrachten zijn hier erg van geschrokken en geven aan dat het op deze manier voor hen niet haalbaar is om Riduan op school te hebben. Vanaf dat moment blijft Riduan thuis. Hij vindt het inmiddels zelf ook angstig om op school te zijn zonder zijn moeder in de buurt. Daarnaast is hij te vermoeid om thuis werk van school te maken."

4. THUISZITTEN... EN DAN?

Thuiszitten heeft grote impact op een leerling, maar ook in het gezin, op de ouders en eventuele broers en zussen (de brussen). Kennis hebben van wat thuiszitten met een leerling, het gezin en de brussen doet en daar naar handelen, kan verdere problemen of uitval van brussen voorkomen.

Gevolgen voor thuiszitters

Veel kinderen en jongeren vinden het in eerste instantie niet erg om niet naar school te gaan, omdat de reden van het niet naar schoolgaan op dat moment erg op de voorgrond staan (Hermanns et al., 2009). Dit verandert vaak in de loop van de tijd. Sommige kinderen en jongeren beseffen al snel hoe belangrijk school voor hen is op allerlei gebieden. Het langdurig niet naar school gaan, heeft namelijk grote gevolgen voor de thuiszitter en dat gaat niet alleen om schoolse zaken. Het beïnvloedt het gehele ontwikkelingsverloop. Voor de leerling die thuiszit kunnen er verschillende nadelige gevolgen zijn (Hermanns et al., 2009):

- **Leerachterstand:** Door de achterstand in de leerstof lopen kinderen en jongeren het risico al na een relatief korte periode van thuiszitten toch het schooljaar te moeten overdoen of afzakken naar een lager niveau onderwijs. Jongeren die niet meer naar het onderwijs terugkeren en gaan werken, zijn gedwongen laag gekwalificeerd werk te gaan doen dat weinig verdient. Het behalen van een startkwalificatie is dan een gepasseerd station.
- **Ontbreken van een vaste dagindeling en weekstructuur:** Het is lastig een goede invulling van de dag te hebben als vrienden en brussen naar school zijn, ouders werken en er weinig activiteiten zijn. Dit heeft invloed op het persoonlijk functioneren. Thuiszittende leerlingen hebben veel tijd om te piekeren en weinig afleiding. Voor de leerling zijn meestal stressvolle gebeurtenissen vooraf gegaan aan het thuiszitten. Het ontbreken van een dag gevuld met activiteiten en piekeren maken dat er in- en doorslaap problemen kunnen ontstaan. Het verstoorde dag-

en nachtritme kan leiden tot een ritme dat niet goed aansluit bij het ritme van de rest van het gezin of bij het ritme van de school wat terugkeer bemoeilijkt.

- **Gebrek aan contact met leeftijdgenoten:** Als het niet naar school gaan langer duurt, wordt het moeilijk om contact met klasgenoten te onderhouden. Een grote groep van deze kinderen en jongeren gaat ook niet naar een sportclub of vereniging. Juist voor kinderen en jongeren zijn contacten met leeftijdgenoten van cruciaal belang voor hun ontwikkeling.
- **Invloed op de persoonlijke ontwikkeling:** De persoonlijke ontwikkeling van een leerling kan (tijdelijk) stagneren of achteruitgaan. Ook heeft het thuiszitten een versterkende invloed op psychische klachten (depressie, angst et cetera). Ongemerkt wordt het steeds moeilijker om de aansluiting bij het gewone leven weer te vinden. Voor de thuiszitters die in de puberteit zitten, geldt dat het ontwikkelen van een eigen identiteit en het losmaken van de ouders centraal staat. Dat wordt moeilijk als door het thuiszitten het normale schoolleven met leeftijdgenoten stil staat en de leerling extra is aangewezen op zijn ouders.

Het wordt steeds moeilijker om de aansluiting bij het gewone leven weer te vinden

Kortom: het langdurig niet of gedeeltelijk naar school gaan betekent niet alleen een periode geen onderwijs kunnen volgen en daarmee een bepaalde periode geen leerstof op kunnen nemen van het schoolcurriculum. Het betekent een breuk in het meedoen aan de samenleving die ook niet altijd meer hersteld kan worden en zelfs kan leiden tot marginalisering (Hermanns et al, 2009).

Gevolgen voor ouders

Een thuiszittende leerling heeft veel impact op het gezinsleven en de gezinsleden en kan het gezinsfunctioneren ernstig ontwrichten. Indien de ouders beiden werken, moet geregeld worden dat er iemand thuis blijft om voor het kind/jongere te zorgen, aangezien er geen andere plek is waar het overdag heen kan. Ouders maken zich daarbij zorgen om hun kind. Dit kan ertoe leiden dat sommige ouders genoodzaakt zijn te stoppen met werken. Naast deze zorgen kost een thuiszittend kind ouders extra inspanning, vanwege het voeren van gesprekken met school en eventuele zorgverleners. Kortom, de draaglast van ouders stijgt, terwijl de draagkracht afneemt. Hierdoor neemt de spanningsboog toe, waardoor burnout en psychische problemen veel voorkomende klachten zijn bij ouders met een thuiszittend kind. Begeleiding voor ouders die een kind thuis hebben zitten is nodig, gezien de moeilijke situatie en de spanningen en de stress die dit in het gezin opleveren.

Gevolgen voor brussen

Het thuiszitten van een broer of zus heeft ook gevolgen voor de andere kinderen in het gezin. De stress van de thuiszitter en de ouders maakt dat thuis niet meer vanzelfsprekend de plaats is waar brussen tot rust kunnen komen. Aan de ene kant leven brussen mee met wat er met hun broer of zus aan de hand is, aan de andere kant kunnen ze van binnen worstelen met gevoelens van boosheid, onmacht en afgunst. Hierdoor hebben brussen regelmatig last van een loyaliteitsconflict en komen zij vaak niet goed op voor hun eigen belangen als ze zien dat ouders andere problemen aan hun hoofd hebben. Doordat ouders zorgen hebben over één van hun kinderen bestaat de kans dat in onvoldoende mate wordt voldaan aan de ontwikkel- en opvoedbehoeften van de brussen. Hierdoor kan brussenproblematiek (bijna) ongezien voortbestaan en verergeren. Dit kan er toe leiden dat de bruis zelf psychische problemen ontwikkelt.

Verzuim door psychische problemen

Casus Brechtje (14 jaar, 3 atheneum)

"Ik ga al 8 weken niet naar school. Het gaat al een poosje niet zo goed met mij. Daar wilde ik met mijn ouders niet over praten, omdat zij veel zorgen hebben om mijn broer die erg ziek is. Op een gegeven moment voelde ik me zo slecht, dat ik niet meer goed op kon letten en geen energie meer had om mijn huiswerk te maken. Sommige leraren werden boos als ze zagen dat ik niet meedeed in de les of mijn huiswerk niet had gemaakt en dat maakte me bang. Bang om naar school te gaan en thuis was het ook niet fijn. Ik wilde graag met iemand praten, maar niet met mijn mentor, omdat ik me bij hem niet goed voel. Ik heb daarom op school gezegd dat ik een vertrouwenspersoon nodig had om te vertellen waar ik mee zat. School zei dat de regel was dat de mentor de vertrouwenspersoon is. Met hem praten durfde ik niet dus kon ik op school mijn verhaal niet kwijt. Ik werd heel moe en bleef soms een dag ziek thuis om uit te rusten, wat niet goed lukte vanwege mijn broer. Uiteindelijk kwam mijn moeder er toch achter dat het ook met mij niet goed ging. Ik stond op de wachtlijst van de kinderpsychiater, maar dat duurde heel lang. School en een diploma halen zijn voor mij belangrijk en ik wil wel graag een deel van mijn schoolwerk meedoen. Of af en toe wat later op de dag beginnen, maar dat mag niet van school. Ze kunnen voor mij geen uitzondering maken, zolang er geen diagnose is van de psychiater. Dit geeft mij zoveel stress dat ik helemaal niet meer naar school durf en kan."

(Brechtje kreeg uiteindelijk de diagnose zware depressie en sociale angst. Ze bleek al een poos suïcidale gedachten te hebben en aan zelfverwonding te doen.)

5. COMPLEXITEIT RONDOM THUISZITTERS

Een kind heeft recht op onderwijs en hoort niet thuis te zitten. Ondanks inspanningen van leerlingen zelf, ouders, scholen en (zorg)professionals, zitten er toch nog te veel kinderen thuis. Hoe komt dat? Wat de oorzaak ook is: thuiszitten is een complex probleem met veel impact op het leven van een jongere en het gezin waarin de jongere opgroeit.

Niet alle thuiszitters vallen onder passend onderwijs

De wet Passend Onderwijs is ingevoerd met het idee dat er daardoor minder kinderen thuis, in het speciaal onderwijs of op de verkeerde onderwijsplek terecht zouden moeten komen. Zie voor meer informatie achterin bij 'verder lezen'. Binnen het samenwerkingsverband is het speciale aanbod dat deze leerlingen nodig hebben niet altijd voorhanden. Denk aan kinderen met faalangst in combinatie met autisme spectrum stoornissen en een hoog IQ. Speciaal onderwijs tot VMBO-niveau wordt dan aangeboden, maar wordt door ouders en leerlingen niet als passend ervaren en blijkt voor deze leerlingen zelfs contra-effectief.

Een kind heeft recht op onderwijs en hoort niet thuis te zitten

Dus, ondanks de wet Passend Onderwijs zijn er nog steeds te veel leerlingen, die niet op school zitten. De reden dat kinderen geen onderwijs volgen, is divers. Grofweg kan de volgende onderverdeling gemaakt worden (Kinderombudsman, 2015):

1. Het kind is (tijdelijk) ziek (psychisch en/of somatisch) of heeft een fysieke of verstandelijke beperking.
2. De school is handelingsverlegen (vaak in verband met gedragsproblemen van het kind).

3. De ouders willen wel dat het kind naar school gaat maar doen dat (tijdelijk) niet in verband met omstandigheden op school (vaak in verband met de sociale veiligheid op school of geen passend onderwijsaanbod).
4. De ouders kiezen er bewust voor om hun kind niet naar school te laten gaan (hetzij uit levensovertuiging/religieuze overtuiging, hetzij om andere redenen).

Een groep kinderen valt buiten de boot, ondanks de Wet Passend Onderwijs

Niet al deze kinderen vallen onder de nieuwe wetgeving van passend onderwijs. Immers, de uit de wet voortvloeiende zorgplicht geldt alleen voor kinderen met een specifieke onderwijsbehoefte. Bovendien zijn de kinderen die vóór de inwerkingtreding van de Wet Passend Onderwijs vrijgesteld waren van de leerplicht vaak helemaal buiten beeld van scholen, samenwerkingsverbanden, leerplichtambtenaren of de Inspectie van het Onderwijs. Zij zitten thuis, maar willen soms best een nieuwe kans.

Feitelijk zal vooral groep één onder de zorgplicht vallen en een deel van groep twee. Op de overige kinderen is de zorgplicht niet van toepassing. In de praktijk wordt ervaren dat niemand zich voor hen verantwoordelijk voelt. Zij vallen dus buiten de boot, ondanks de Wet Passend Onderwijs. Hoewel als doel van passend onderwijs vaak genoemd wordt dat alle kinderen een zo passend mogelijk onderwijsprogramma krijgen, is dit formeel niet zo geregeld en wordt dit in de praktijk ook niet zo ervaren. Dit maakt dat de Wet Passend Onderwijs per definitie een lacune laat in de wet- en regelgeving die niet strookt met de verplichtingen die voortvloeien uit het IVRK: namelijk dat Staten voor alle kinderen zorgen voor een gelijke borging van het recht op onderwijs (Kinderombudsman, 2015).

Ondersteuning voor ouders als er geen passende plek voorhanden lijkt

Als ouders het niet eens zijn met het besluit over de toelating van het kind/jongere of als er problemen zijn met de ondersteuning die het kind/jongere krijgt, dan is het eerste aanspreekpunt de school. Komen school en ouders er niet samen uit, dan zijn er verschillende mogelijkheden voor onafhankelijke bemiddeling, bezwaar en beroep en verdere stappen (www.passendonderwijs.nl). Ouders kunnen ook kosteloos een beroep doen op een onderwijsconsulent.

Onderwijsconsulenten

Onderwijsconsulenten zijn onafhankelijke deskundigen met veel kennis en ervaring op het gebied van onderwijs aan kinderen met een handicap, ziekte of stoornis. Onderwijsconsulenten zijn inzetbaar bij problematiek rond plaatsing, schorsing en verwijdering van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Ook proberen onderwijsconsulenten oplossingen te vinden voor kinderen die langdurig thuiszitten zonder uitzicht op een onderwijsplaatsing. Onderwijsconsulenten adviseren ouders en scholen en begeleiden bij onderwijskwesties rond een leerling met een handicap, ziekte of stoornis. Een onderwijsconsulent kan worden ingeschakeld wanneer een leerling langer dan 4 weken geen onderwijs kan volgen, vanwege een schorsing of verwijdering en geen uitzicht heeft op een passende onderwijsplek op korte termijn.

Meer informatie: www.onderwijsconsulenten.nl

Ook een betrokken professional kan een aanmelding doen bij een onderwijsconsulent met een verzoek om advies en/of bemiddeling. Het is daarbij van belang dat de ouders van het kind daarvoor toestemming hebben gegeven. Zonder toestemming van de ouders is het niet toegestaan het kind te bespreken, in verband met privacywetgeving.

Samenwerking tussen school, ouders en leerling, onderwijsconsulenten en andere relevante partners is nodig voor het behouden van de dialoog. Maak hierbij gebruik van de kennis die in en dichtbij de school voorhanden is (zoals jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk et cetera) om daarmee een patstelling te voorkomen.

Er lijkt geen oplossing te komen...

Is er na het advies van de onderwijsconsulent nog geen oplossing, dan is het mogelijk een bezwaarprocedure te starten of wettelijke stappen te ondernemen. Ouders van leerlingen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs kunnen bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO) een geschil indienen tegen het schoolbestuur over:

- (de weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben,
- de verwijdering van alle leerlingen,
- de vaststelling en bijstelling van het ontwikkelingsperspectief voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Zie voor meer informatie www.passendonderwijs.nl en www.onderwijsgeschillen.nl/commissie/geschillencommissie-passend-onderwijs-gpo

6. PARTNERSCHAP MET OUDERS

Het is cruciaal om samen met ouders op te trekken bij situaties rond leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, leerlingen die verzuimen en leerlingen die thuiszitten. Goed partnerschap levert nu én in de toekomst teureden ouders en goed opgeleide leerlingen op. Ouders willen uiteraard dat hun kind het allerbeste onderwijs krijgt. Bovendien hebben zij als opvoeders een deel van de oplossing in handen. Het is de verantwoordelijkheid van de school om te investeren in partnerschap en in overleg met ouders te zorgen voor een passende plek.

Direct om de tafel met ouders en leerling

Het is essentieel om een goede relatie met ouders en leerling aan te gaan. Een goede werkwijze is als de school direct na aanmelding van een kind met een specifieke onderwijsbehoefte, bij beginnend verzuim of thuiszitten met de leerling, ouders en relevante spelers om tafel gaat.

Tijdens dit gesprek gaat het er onder meer om verwachtingen van leerling, ouders en school te benoemen en zo nodig bij te stellen. Wat willen en kunnen leerlingen, ouders en school en hoe kan daar zo goed mogelijk bij worden aangesloten. Verwachtingsmanagement over en weer is essentieel voor goede communicatie. Ook is het

Ga in gesprek met ouders en leerling, voordat school of het samenwerkingsverband een oplossing heeft

belangrijk om samen te kijken naar hoe een zinvolle invulling van de dagen gegeven kan worden aan de thuiszitter. Tijdig oog hebben voor en inspelen op de draagkracht van ouders en brussen kan veel problemen voorkomen.

Er ontstaat ruimte voor dialoog als met ouders en leerling in gesprek wordt gegaan, voordat de school of het samenwerkingsverband een oplossing heeft. Zo kan in gezamenlijkheid een oplossing worden gevonden en kunnen ouders meedenken en meegenomen worden in de (on)mogelijkheden van een school of samenwerkingsverband. Een open gesprek, waarin de school aangeeft dat men het ook niet precies weet, kan veel heilzamer zijn dan de ouders en het kind confronteren met een definitief besluit (Kinderombudsman, 2015). Zo bevordert je gelijkwaardig partnerschap en wordt samen gezocht naar de meest optimale oplossing.

Informatie verstrekken

Ouders hebben informatie nodig om hun verantwoordelijkheid in de zorg en ondersteuning van hun kind te kunnen nemen. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over welke mogelijkheden er zijn als hun kind extra ondersteuning of hulp nodig heeft in de school, maar ook buiten de school. Daarnaast gaat het om informatie over wat ouders zelf kunnen of moeten regelen. Veel ouders weten onvoldoende waar ze staan, wat ze kunnen en waar ze recht op hebben, terwijl scholen de plicht hebben ouders hierover te informeren. Het besluitvormingsproces rond toelaten, verwijderen of onderwijsondersteuning is vaak niet transparant voor ouders ondanks dat zij hier zelf onderdeel van uitmaken (Kinderombudsman, 2015). Er zijn verschillende organisaties en instanties die ouders en kinderen kunnen informeren, maar die zijn vaak nog onvoldoende bekend. Met name wanneer ouders in een vroegtijdig stadium behoefte hebben aan ondersteuning in hun contact met de school of het samenwerkingsverband blijkt er een leemte te zijn (Kinderombudsman, 2015).

Ziezon, landelijk netwerk Ziek Zijn & Onderwijs

De voorziening Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (OZL) is er voor alle leerlingen in het basis-, voortgezet- en speciaal onderwijs die in het ziekenhuis zijn opgenomen of thuis langdurig ziek zijn. In sommige situaties geldt dit recht ook voor leerlingen in het beroepsonderwijs. De inzet is gratis en de voorziening wordt gesubsidieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De consulenten, die de onderwijsondersteuning van zieke leerlingen verzorgen, zijn werkzaam bij de onderwijsadviesbureaus en bij de Educatieve Voorzieningen van de Universitair Medische Centra. Samen vormen zij het landelijk netwerk 'Ziek Zijn en Onderwijs (Ziezon)'. De inzet van Ziezon richt zich voornamelijk op:

- onderwijs 'inhalen', zodat de leerling weer kan aansluiten op het reguliere lesprogramma,
- uitleg geven over chronische ziekten en de gevolgen van de ziekte op de schoolprestaties, in eerste instantie aan de docent van po-vo-mbo,
- informatie geven over ICT-hulpmiddelen.

Als er een dergelijk probleem is dan kunnen de ouders en de school kosteloos een beroep doen op de onderwijsconsulenten. Ook telefonisch overleggen over een casus kan altijd.

Meer informatie: www.ziezon.nl

JGZ als schakel tussen school en thuis

De JGZ kan (als onafhankelijke partner) bij het gesprek tussen school, leerling en ouders worden uitgenodigd, omdat zij de schakel kan vormen tussen school en thuis. De JGZ levert een wezenlijke bijdrage, doordat de jeugdverpleegkundige en jeugdarts zicht hebben op de normale ontwikkelbehoeften van een kind op een bepaalde leeftijd en op basis van hun sociaal medische achtergrond een vertaalslag kunnen maken naar wat een leerling wel of niet aan kan. De JGZ kan op basis van deze expertise adviseren over de (mogelijke) invloed van de ziekte of klacht op het leervermogen en lesdeelname van de leerling,

wat dit vraagt aan ondersteuning en aanpassingen van de school. Bovendien kan de JGZ, samen met ouders, relevante informatie delen over de lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van het kind, de opvoedcapaciteit en de omgeving. Ook vormt de JGZ een verbindende schakel tussen het ondersteuningsteam, de huisarts, medisch specialisten, paramedici en de Jeugd-GGZ of kinderpsychiatrie. Tevens draagt de JGZ bij aan het in kaart brengen van de ondersteuning, die de leerling kan krijgen van ouders, school en het eigen netwerk. Indien dit ontoereikend is kan de JGZ, goed bekend met de sociale kaart, voorstellen doen voor ondersteuning van buitenaf.

JGZ kan de vertaalslag maken naar wat een leerling wel of niet aankan

Het vroegtijdig plaatsvinden van dit gesprek kan een preventieve werking hebben op de gevolgen van het thuiszitten op de leerling. Mochten er desondanks toch problemen ontstaan, kan de JGZ in gesprek met de leerling en/of ouders en de school meedenken om tot passend onderwijs te komen. Daarnaast werkt het ondersteunend als leerling en ouders, maar ook de school weten dat ze met vragen terecht kunnen bij de JGZ en er niet helemaal alleen voor staan.

Ook ligt er een belangrijke rol voor de JGZ bij de overgang naar het primair onderwijs, maar ook bij de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Juist bij de overgang naar het VO is een zorgvuldige overdracht van groot

belang. Veranderingen in de onderwijssituatie spelen ook mee bij het thuiszitten. Dit blijkt onder meer uit de piek die zichtbaar wordt bij thuiszitters bij de overgang van het PO naar het VO. De leerling krijgt te maken met veranderingen, zoals de overgang van één vaste groepsleerkracht naar meerdere docenten, van een kleine naar een grote locatie. Bovendien is de overstap naar een nieuwe onderwijssituatie (PO naar VO) nog moeilijker voor leerlingen die op het primair onderwijs al langdurig thuiszitten. De JGZ kan samen met ouders, doordat zij inzicht hebben in de ontwikkeling van het kind, meedenken om te komen tot de meest passende onderwijsvorm en mogelijke ondersteuningsbehoefte van het kind.

Veel kinderen, jongeren en ouders maken vanaf de geboorte gebruik van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Dit contact vindt plaats via de consultatiebureaus, maar ook via de jeugdverpleegkundige en/of jeugdarts op school. De JGZ is dé deskundige op het gebied van een gezonde en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren en kan een wezenlijke bijdrage leveren aan het schoolsucces en welbevinden van leerlingen. De verpleegkundige en/of arts kijkt naar de biologische, psychische en sociale ontwikkeling van kinderen (0-18 jaar) en heeft daarbij aandacht voor de ontwikkelbehoeften van het kind, de ouderschapsvaardigheden van ouders en de interactie van het kind in zijn omgeving. JGZ-professionals ondersteunen leerlingen, ouders en scholen proactief en spelen in op hun persoonlijke vragen en behoeften door te bespreken wat er nodig is om verder te komen. Naast aandacht voor de individuele leerling, heeft de JGZ oog voor aspecten die een collectieve aanpak vragen om gezond schoolbeleid en een prettig schoolklimaat te stimuleren.

Inzet van schoolmaatschappelijk werk

Samen optrekken van jeugdgezondheidszorg en schoolmaatschappelijk werk levert meerwaarde voor leerlingen, ouders en scholen. Relevante gegevens rond het opgroeien van kinderen kunnen in overleg met ouders en leerlingen meegenomen worden bij het vinden van passende ondersteuning op

maat. School kan een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen van de problematiek van ouders en brussen door aandacht te hebben voor de situatie. Als er signalen zijn dat het minder goed gaat met ouders en brussen is het belangrijk om tijdig met hen in gesprek te gaan of, afhankelijk van de signalen, schoolmaatschappelijk werk of de JGZ in te schakelen.

Er is aandacht nodig voor de ondersteuning van ouders met een thuiszittend kind. Immers kinderen hebben baat bij ouders die goed in hun vel zitten. Op momenten dat het wat moeilijker gaat en ouders vragen hebben is ondersteuning soms gewenst. Sommige ouders vinden voldoende steun en begrip in het eigen netwerk, bij anderen is dat minder. Het is van belang dat iemand tijdens de periode van het thuiszitten contact houdt met ouders en beschikbaar is. Deze rol kan het schoolmaatschappelijk werk vervullen. In de beginperiode van het thuiszitten kunnen ouders hierop attent gemaakt worden,

Lef tonen en maatwerk bieden

Om thuiszittersproblematiek aan te pakken is het belangrijk dat professionals uit zorg en onderwijs samenwerken. Duidelijk moet zijn wie wanneer en hoe in actie komt als er problemen dreigen. Uiteindelijk is de leerling en de school het meest gebaat bij een gezamenlijk aanbod, bij maatwerk dat past bij de specifieke problematiek van de leerling en het gezin. Professionals, scholen en samenwerkingsverbanden moeten daarom goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden, de voorzieningen en vooral lef durven tonen om het kind daadwerkelijk centraal te stellen.

maar dit geldt ook als het thuiszitten langer duurt en de krachten van ouders beginnen af te nemen.

Het is tevens van belang om bij een thuiszittende leerling oog te hebben voor eventuele brussen, zodat ouders attent gemaakt kunnen worden op het risico van brussen problematiek en wat nodig is om brussen problematiek te voorkomen. Is er voldoende draagkracht om de thuiszitter en zijn brussen te geven wat nodig is? Indien de balans verstoord is, zal gekeken moeten worden hoe het gezin te stutten en te steunen.

Brussengroepen

Indien er bij de thuiszitter sprake is van een psychiatrische oorzaak, dan kunnen ouders en brussen gewezen worden op het bestaan van brussengroepen. In veel GGZ instellingen bestaan groepen, waarin brussen begeleiding krijgen.

Oudernetwerken

Er bestaan oudernetwerken waar ouders informatie kunnen krijgen en steun kunnen ontvangen van ouders die hetzelfde meemaken. Deze netwerken bestaan zowel fysiek, op internet en sociale media. Omdat ze wisselen van samenstelling zijn hier geen voorbeelden opgenomen. Ouders kunnen ze zelf vinden via internet of hierbij geholpen worden door het schoolmaatschappelijk werk.

VERDER LEZEN...

- Eekelen, van J. (2010). *Thuiszitters sneller terug naar school. Bevindingen dossieronderzoek thuiszitters 2010*. Arnhem: Ingrado.
- Hermanns, J., Hilhorst, N., Sleetboom, I. & Buysse, W. (2009). *Back to school. Thuiszitters in de GGZ Kinderen en Jeugd Rivierduinen*. Amsterdam: DSP-groep en H & S Consult.
- Kamerbrief. (2016). Cijfers leerplicht en thuiszitters. Referentienummer 876853, februari 2016.
- Kamerbrief. (2015). Voortgang aanpak schoolverzuim. Referentienummer 609349, maart 2015.
- Stam, J., Vreeburg-Van der Laan, E.J.M. (2013). *Van Leerplicht naar leerrecht. Adviesrapport over waarborging van het recht op onderwijs naar aanleiding van het onderzoek naar thuiszitters*. Den Haag: De Kinderombudsman.
- Vanneste, Y. (2015). *Reported sick from school. A study into addressing medical absenteeism among students*. Maastricht: Universitaire Pers Maastricht.
- Vanneste, Y. (2014). *Integrale aanpak van ziekteverzuim volgens M@ZL op het voortgezet onderwijs. Handboek voor JGZ-instellingen*. Breda: GGD West Brabant.
- Vanneste, Y., Lanser, H., Lambermon, A. (2010). *Snel terug naar school is veel beter. Landelijke handreiking voor een integrale aanpak van school-ziekteverzuim bij kinderen en jongeren*. Vereniging van Artsen Jeugdgezondheid Nederland (AJN) en de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB).
- Vreeburg-Van der Laan, E.J.M., Wiersma, M.H. (2015). *Werkt passend onderwijs? Stand van zaken een jaar na dato*. Den Haag: De Kinderombudsman.

www.bijzonderebroerofzus.nl

www.ggdwestbrabant.nl/mazl

www.onderwijsconsulenten.nl

www.oudersonderwijs.nl

www.passendonderwijs.nl

www.reikthuiszittersdehand.nl

www.ziezon.nl

Verder lezen

VERZUIM IN VERSCHILLENDE SOORTEN EN MATEN

Ongeoorloofd verzuim bestaat uit absoluut verzuim en relatief verzuim.

- Van **absoluut verzuim** is sprake als een leerplichtige kind/jongere of een kind/jongere die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht. Potentieel absoluut verzuim kan worden afgeleid uit een vergelijking van de Basisregistratie personen (BRP) met de Basisregistratie onderwijs (BRON); hieruit komt naar voren welke leer- en kwalificatieplichtige kinderen/jongeren niet op een school zijn ingeschreven.
- Van **relatief verzuim** is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige kind/jongere ongeoorloofd afwezig is. Enkele voorbeelden van relatief verzuim:
 - **Beginnend verzuim**: Een leerplichtig kind/jongere die minder dan de wettelijke termijn, 16 uur in 4 weken, begint te verzuimen.
 - **Signaalverzuim**: Dit hangt samen met achterliggende problemen van de leerling. Scholen en instellingen melden dit bij de leerplicht-ambtenaar via het KOV of het verzuimloket.
 - **Langdurig relatief verzuim**: Een leerplichtig kind/jongere die valt onder de kwalificatieplicht en die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling en zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimt.

Scholen zijn wettelijk verplicht om verzuim te melden aan de leerplichtambtenaar bij een ongeoorloofde afwezigheid van 16 uur of meer in een periode van 4 weken. Primair en Speciaal Onderwijs melden het schoolverzuim middels een Kennisgeving Ongeoorloofd Verzuim (KOV) direct bij de leerplichtambtenaar. Voortgezet Onderwijs en MBO-instellingen melden verzuim bij het verzuimloket.

Geoorloofd verzuim is verzuim op basis van een ziekmelding:

- **Verzuim op basis van een ziekmelding:** Als een leerling ziek is, dan is hij of zij geoorloofd afwezig. De school zal hiervan geen melding doen aan de leerplichtambtenaar, maar registreert de ziekmelding wel in de eigen administratie. Op het moment dat het ziekteverzuim bovengemiddeld is, is het aan de school om gepaste maatregelen te nemen

Verder lezen

PASSEND ONDERWIJS: EEN PASSENDE PLEK VOOR WIE?

Passend Onderwijs:

Per 1 augustus 2014 is de invoering van Passend Onderwijs officieel van start gegaan. Het doel van de wet is dat er voor alle leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zo passend mogelijk onderwijs wordt gerealiseerd. Met de invoering van passend onderwijs is daarom een zorgplicht ontstaan voor kinderen die zich met een specifieke onderwijsbehoefte aanmelden bij een school. Scholen moeten ervoor zorgen dat iedere leerling die op hun school zit, of zich bij de school aanmeldt een passende onderwijsplek krijgt, binnen het samenwerkingsverband.

Onderwijsarrangement:

Als de school langdurige ondersteuning nodig heeft voor een leerling, kan ze bij het samenwerkingsverband een onderwijsarrangement aanvragen. Met de externe hulp die vanuit dit arrangement wordt betaald, kan de leerling op een reguliere school blijven. De school stelt voor deze leerling, na overleg met ouders een ontwikkelingsperspectief op. Het ontwikkelingsperspectief beschrijft, welke onderwijsdoelen het kind zal kunnen halen, het uitstroomprofiel van de leerling (bijvoorbeeld het type vervolgonderwijs), de ondersteuning die de school biedt en eventuele afwijkingen van het onderwijsprogramma.

Een school die na een zorgvuldig onderzoek tot de conclusie komt dat zij de gevraagde ondersteuning voor een leerling niet kan leveren, moet zorgen voor een passende plek elders in het samenwerkingsverband. Een school voor voortgezet onderwijs mag een leerling weigeren als de verwachting is dat de leerling het onderwijsniveau niet kan halen. Dit is echter niet toegestaan op grond van de algemene constatering dat de leerling ziek is of specifieke zorgbehoefte heeft. De school is verplicht om naar de mogelijkheden van de individuele leerling kijken.